Elveția în fața unor noi majorări ale TVA: cine plătește pentru pensii și apărare?

Votul federal din 29 noiembrie 2026 deschide o dezbatere care depășește finanțarea celei de-a 13-a pensii AHV/AVS. În paralel, autoritățile elvețiene analizează o altă majorare a TVA, destinată cheltuielilor pentru apărare. Ce înseamnă aceste decizii pentru populație, întreprinderi și viitorul mediului de afaceri?

Analiză CARE – Clubul de Afaceri al Românilor în Elveția

Două priorități naționale, aceeași sursă de finanțare

Elveția se confruntă cu două provocări majore: asigurarea sustenabilității sistemului public de pensii și consolidarea capacității de apărare într-un context geopolitic tot mai complex.

Ambele necesită resurse financiare suplimentare, iar majorarea taxei pe valoarea adăugată (TVA) a devenit una dintre soluțiile propuse de autoritățile federale.

Pe 29 noiembrie 2026, cetățenii elvețieni sunt chemați să decidă asupra majorării TVA pentru finanțarea celei de-a 13-a pensii AHV/AVS, aprobată prin referendum în martie 2024.

Separat, Consiliul Federal și Parlamentul discută o majorare temporară a TVA pentru finanțarea unor investiții militare. Această a doua propunere nu este inclusă în votul din noiembrie, dar ar putea ajunge ulterior în fața electoratului.

Pentru populație și pentru întreprinderi, întrebarea nu este doar dacă aceste obiective sunt justificate, ci și **dacă majorarea fiscalității reprezintă cea mai eficientă și echitabilă modalitate de finanțare**.

1. Finanțarea pensiilor: ce se decide pe 29 noiembrie?

Introducerea celei de-a 13-a pensii AHV/AVS va genera cheltuieli suplimentare estimate la aproximativ 4 miliarde CHF în 2026, urmând să crească în anii următori.

Pentru acoperirea parțială a acestor costuri, Parlamentul propune, începând cel mai devreme din 2028:

- Majorarea cotei standard de TVA de la **8,1% la 8,5%**.
- Majorarea cotei speciale pentru cazare de la **3,8% la 4,0%**.
- Menținerea cotei reduse de **2,6%**, aplicabilă, printre altele, alimentelor și medicamentelor.

Autoritățile estimează venituri suplimentare de aproximativ 1,4 miliarde CHF anual.

Aceste venituri ar contribui la finanțarea celei de-a 13-a pensii, fără să rezolve însă integral provocările financiare pe termen lung ale AHV.

Este majorarea TVA cu adevărat necesară?

Aceasta este una dintre cele mai importante întrebări ale dezbaterii.

Într-o analiză publicată în noiembrie 2026, revista elvețiană de protecție a consumatorilor *K-Tipp* contestă necesitatea majorării, invocând situația financiară actuală a AHV.

Potrivit datelor prezentate de publicație, fondul AHV dispunea la sfârșitul anului 2025 de rezerve de aproximativ **60,4 miliarde CHF**, iar rezultatele financiare totale au fost pozitive în ultimii doi ani: aproximativ 5,6 miliarde CHF în 2024 și 4,4 miliarde CHF în 2025.

K-Tipp atrage atenția și asupra faptului că unele prognoze oficiale anterioare au subestimat evoluția rezervelor AHV.

Un alt argument privește aproximativ 9,12 miliarde CHF provenite dintr-o majorare anterioară a TVA, care, între 1999 și 2019, au fost direcționate către bugetul federal, nu către fondul AHV. Publicația consideră că restituirea acestei sume ar putea amâna necesitatea unei noi majorări fiscale.

Aceste argumente merită analizate, dar necesită câteva precizări.

Rezervele financiare nu sunt identice cu veniturile recurente. În 2025, de exemplu, excedentul AHV din activitatea curentă a fost de aproximativ 1,84 miliarde CHF, în timp ce rezultatul total, de 4,45 miliarde CHF, a inclus și veniturile din investiții. Acestea din urmă pot fluctua de la un an la altul.

De asemenea, alocarea istorică a unor venituri TVA către bugetul federal nu demonstrează, în sine, existența unei datorii juridice exigibile în prezent.

Argumentul autorităților este că îmbătrânirea populației și creșterea cheltuielilor vor pune presiune asupra sistemului, chiar dacă acesta dispune astăzi de rezerve importante.

Prin urmare, dezbaterea privește două orizonturi diferite: **necesitatea imediată a unei majorări fiscale și sustenabilitatea finanțării pensiilor în următoarele decenii**.

2. Ce ar însemna aprobarea sau respingerea majorării?

Dacă propunerea este aprobată AHV va beneficia de o sursă suplimentară de finanțare, reducând presiunea asupra rezervelor sale.

Pentru consumatori, majorarea se va reflecta în prețurile produselor și serviciilor taxate, în măsura în care întreprinderile transferă costul suplimentar către clienți.

Impactul va fi diferit în funcție de venituri și obiceiurile de consum. Potrivit calculelor K-Tipp, bazate pe datele bugetelor gospodăriilor, majorarea ar genera cheltuieli anuale suplimentare estimate între 48 CHF pentru gospodăriile cu cele mai mici venituri și aproximativ 192 CHF pentru cele cu venituri ridicate.

Deși gospodăriile înstărite ar plăti mai mult în valori absolute, cele cu venituri reduse ar suporta o povară proporțional mai mare raportată la venitul disponibil.

Dacă propunerea este respinsă

Cotele TVA nu vor crește în baza acestui proiect, iar consumatorii și întreprinderile vor evita această majorare fiscală.

Respingerea nu anulează cea de-a 13-a pensie, deja aprobată în 2024.

Autoritățile vor trebui însă să reexamineze finanțarea suplimentară, având la dispoziție mai multe opțiuni: utilizarea temporară a rezervelor, ajustarea contribuțiilor salariale, creșterea contribuției federale sau reforme structurale.

Niciuna dintre aceste alternative nu este lipsită de consecințe.

Majorarea contribuțiilor salariale ar afecta costurile angajatorilor și veniturile nete ale angajaților. Finanțarea prin bugetul federal ar necesita redistribuirea unor resurse publice sau identificarea altor venituri. Utilizarea rezervelor ar oferi o soluție temporară, dar ar reduce capacitatea sistemului de a absorbi eventuale deficite viitoare.

Alegerea nu este, așadar, între o soluție costisitoare și una fără costuri, ci între **modalități diferite de distribuire a responsabilității financiare**.

3. Apărarea națională: o a doua majorare a TVA în pregătire

În paralel cu finanțarea pensiilor, Elveția analizează creșterea cheltuielilor militare.

În august 2026, Consiliul Federal a propus o majorare temporară a cotei standard TVA cu 0,5 puncte procentuale, pentru o perioadă de 12 ani, destinată finanțării unor investiții prioritare în apărare.

În septembrie, Consiliul Statelor a susținut o variantă mai redusă, de 0,2 puncte procentuale pentru cota standard, în cadrul unui mecanism de finanțare care include un fond pentru înarmare.

Proiectul urmează să fie examinat și de Consiliul Național. Forma finală, calendarul și eventuala aprobare populară rămân deschise.

Această majorare nu este supusă votului din 29 noiembrie.

Cum s-ar putea cumula cele două majorări?

Dacă majorarea pentru AHV este aprobată, cota standard ar ajunge la 8,5%.

Dacă ulterior ar fi adoptată și varianta de 0,2 puncte procentuale pentru apărare, aceasta ar putea ajunge la 8,7%.

În cazul unei majorări suplimentare de 0,5 puncte procentuale, cota cumulată ar putea atinge 9,0%.

Acestea sunt scenarii ilustrative, nu decizii deja adoptate.

Din perspectiva economiei, problema nu este doar nivelul fiecărei majorări, ci și efectul lor cumulat asupra consumului, prețurilor și planificării financiare a întreprinderilor.

4. Cum ar influența aceste decizii mediul de afaceri?

Pentru antreprenori, TVA are o particularitate importantă: întreprinderile înregistrate în scopuri de TVA colectează taxa de la clienți și, în condițiile prevăzute de lege, pot deduce TVA aferentă achizițiilor.

În consecință, majorarea TVA nu reprezintă automat o creștere echivalentă a costurilor sau o diminuare directă a profitului.

Impactul economic depinde în mare măsură de tipul activității, structura clientelei și capacitatea de adaptare a prețurilor.

Comerț și servicii destinate consumatorilor. Restaurantele, saloanele, comercianții și prestatorii de servicii către persoane fizice ar putea întâmpina dificultăți în transferarea integrală a majorării către clienți. Menținerea prețurilor finale ar însemna absorbirea unei părți din taxă în marja comercială.

Construcții și renovări. Pentru clienții privați, costurile finale ale proiectelor ar putea crește. Contractele multianuale, ofertele cu preț fix și lucrările desfășurate în perioada de tranziție necesită o atenție deosebită.

Consultanță, IT și servicii profesionale. În relațiile dintre întreprinderi care beneficiază de drept integral de deducere a TVA, efectul fiscal direct este de regulă limitat. Pot apărea însă costuri administrative și efecte indirecte asupra cererii.

Turism și ospitalitate. Majorarea cotei speciale pentru cazare poate influența prețurile și competitivitatea serviciilor turistice, inclusiv în raport cu destinațiile din țările vecine.

Întreprinderile mici. Adaptarea programelor de facturare, a contractelor, a evidenței contabile și a politicilor comerciale poate reprezenta un efort proporțional mai important pentru firmele cu resurse administrative limitate.

Un exemplu concret

O companie care facturează servicii de 500.000 CHF anual, fără TVA, ar colecta:

- 40.500 CHF TVA la cota de 8,1%.
- 42.500 CHF TVA la cota de 8,5%.
- 43.500 CHF TVA la cota ipotetică de 8,7%.

Diferența dintre prima și ultima situație este de 3.000 CHF anual.

Aceasta nu reprezintă automat o pierdere pentru companie, deoarece TVA colectată nu constituie venit propriu. Dar dacă întreprinderea nu poate majora prețurile finale, menținerea aceluiași volum de vânzări poate presupune reducerea veniturilor sale nete de TVA.

Pentru IMM-uri, provocarea principală este capacitatea de a păstra competitivitatea și marjele comerciale într-un mediu fiscal în schimbare.

5. Finanțarea pensiilor și apărării: cine suportă costurile?

Cele două proiecte au obiective distincte, dar ridică aceeași problemă de politică economică: distribuirea costurilor între cetățeni, întreprinderi și generații.

Finanțarea prin TVA are avantajul unei baze largi de contribuție. Participă la finanțare consumatorii, inclusiv pensionarii, nu doar persoanele active profesional.

În același timp, TVA este o taxă pe consum, ceea ce înseamnă că gospodăriile care cheltuiesc o parte mai mare din veniturile disponibile pot fi afectate proporțional mai mult.

Finanțarea prin contribuții salariale ar concentra povara asupra angajatorilor și angajaților, în timp ce finanțarea prin bugetul federal ar transfera presiunea către alte venituri fiscale sau categorii de cheltuieli publice.

În cazul apărării, investițiile pot genera și oportunități pentru anumite sectoare economice, inclusiv tehnologie, inginerie, securitate cibernetică și servicii industriale. Aceste oportunități depind însă de programele concrete de achiziții, de condițiile de participare și de distribuirea contractelor.

O evaluare completă trebuie, prin urmare, să considere atât costurile fiscale, cât și eventualele efecte economice pozitive.

6. Ce înseamnă pentru membrii CARE?

Comunitatea CARE reunește antreprenori, profesioniști și persoane active în diverse sectoare economice din Elveția.

Pentru aceștia, evoluția TVA poate influența nu doar prețurile și costurile administrative, ci și deciziile de investiții, contractare, angajare și dezvoltare a afacerilor.

Dincolo de votul din 29 noiembrie, întreprinderile ar trebui să urmărească trei aspecte:

Predictibilitatea fiscală. O succesiune de majorări poate complica planificarea financiară, mai ales pentru firmele cu contracte și investiții pe termen lung.

Capacitatea de adaptare. Întreprinderile care își cunosc structura costurilor, marjele și sensibilitatea clienților la preț vor putea gestiona mai eficient eventualele schimbări.

Calitatea deciziilor publice. Finanțarea unor priorități naționale trebuie însoțită de transparență, evaluarea alternativelor și o analiză riguroasă a efectelor asupra economiei.

Pentru antreprenorii români din Elveția, aceste dezbateri reprezintă și o oportunitate de a înțelege mai bine mecanismele democrației directe și relația dintre deciziile politice și mediul economic.

7. Dincolo de vot: o întrebare despre viitorul economiei elvețiene

Elveția dispune de instituții solide, o economie competitivă și un sistem de protecție socială dezvoltat. Menținerea acestor avantaje presupune însă alegeri financiare tot mai complexe.

Îmbătrânirea populației, presiunile asupra cheltuielilor publice și necesitatea investițiilor în securitate pot conduce la noi dezbateri privind fiscalitatea în următorii ani.

Majorarea TVA poate reprezenta o soluție de finanțare, dar nu înlocuiește nevoia de eficiență administrativă, planificare pe termen lung și reforme adaptate realităților economice.

Întrebarea fundamentală nu este doar cât suntem dispuși să plătim, ci și cum ne asigurăm că resursele suplimentare sunt necesare, utilizate eficient și distribuite echitabil.

Pentru mediul de afaceri, stabilitatea și predictibilitatea fiscală sunt la fel de importante ca nivelul taxelor.

Pentru societate, sustenabilitatea pensiilor și securitatea națională reprezintă obiective legitime, ale căror costuri și alternative trebuie discutate transparent.

Votul din 29 noiembrie este astfel mai mult decât o decizie privind 0,4 puncte procentuale de TVA. Este un moment de reflecție asupra modului în care Elveția își finanțează prioritățile și își protejează competitivitatea economică.

CARE încurajează informarea, dialogul și participarea responsabilă la dezbaterea publică, fără a susține o anumită opțiune de vot.

Surse și documentare

1. Consiliul Federal și Oficiul Federal al Asigurărilor Sociale (BSV): documentația privind finanțarea AHV și votul din 29 noiembrie 2026.
2. *K-Tipp*, noiembrie 2026: „13. AHV-Rente: Erhöhung der Mehrwertsteuer ist nicht nötig”, paginile 1–8.
3. Statistica AHV 2025: venituri, cheltuieli, rezultate și rezerve financiare.
4. Documentele Consiliului Federal și dezbaterile parlamentare privind finanțarea investițiilor pentru apărare, august–septembrie 2026.

Articol de informare și analiză economică. Scenariile privind modificările viitoare ale TVA sunt condiționate de aprobarea procedurilor legislative și, după caz, de votul popular.